

COLUMN 9 -LESSEN VOOR LEVENDEN?

Nee, dit is geen samenvatting van het boek van Elisabeth Kübler-Ross. Ik heb wel even de titel van haar geleend.

In onze woonplaats dicht bij huis passeerde er iets dat de krant haalde. Je kunt het beschouwen als een incident en dan hoef je er niet zo heel veel mee. Als incident is het probleem overigens inmiddels opgelost.

Maar je kunt het ook beschouwen als een les voor de levenden. En vanuit dat gezichtspunt moeten er mogelijk een aantal mensen aan het (denk-)werk.

Wat was de situatie?

Elf jaar geleden verongelukten twee tienervriendinnen, zij werden naast elkaar begraven op een van de gemeentelijke begraafplaatsen. Het gekozen grafveld heeft een vrij uniform uiterlijk met een strook voor beplanting van 50cm ervoor. U kent het wel, in principe loop je over de graven (en dat is velen een gruwel), maar het is erg gemakkelijk in onderhoud.

Veel vrijheid voor persoonlijke invulling is er niet op dit soort grafvelden. Maar goed, als je die vrijheid wilt dan moet je kiezen voor een andere begraafplaats of een ander grafveld.

Nu is dat gemakkelijker gezegd dan gedaan in het geval van beide tienermeiden, want welke ouder denkt er nu aan dood en begraven als je kind nog aan het opgroeien is. En als het dan plotseling opeens zover is, dan heb je wel wat anders aan je hoofd dan nadenken over wat mag en niet mag op een grafveld. Zelfs als bij het uitzoeken van een graf voor je kind je door de beheerder verteld wordt wat de regels zijn, dan nog is het aannemelijk dat je die op dat moment niet echt hoort.

En dan kan er gebeuren wat er gebeurde.

Wat veroorzaakte de opschudding?

De eerste tijd lagen er veel bloemen op de graven en wel over de volle lengte van 2 meter. Logisch. De beheerder deed daar niet moeilijk over. Terecht. De bloemen verwelkten en beide moeders zorgden ervoor dat het er toch netjes bleef uitzien. Het verdriet bracht -zoals meestal- de behoefte mee om persoonlijke uitingen hiervan op de graven te zetten. Ook na maanden nog steeds over de volle lengte van het graf. De beheerder gedoogde. Of dat nog steeds terecht was of niet is niet meer relevant, het gebeurde. De reden hiervan ken ik niet, maar laten we het houden op begrip en meegevoel, medemenselijkheid.

Om een lang verhaal kort te maken: de graftuin bleef. Elf jaar lang. En elf jaar lang zochten beide moeders bijna dagelijks troost bij het verzorgen van de graven. Ze vielen op, want het waren en zijn de enige graven in de rij met een beplantingsoppervlak van 2 meter lengte.

En dan komt er een nieuwe beheerder. En het is hem een doorn in het oog. Van zijn gezichtspunt uit begrijpelijk want het mag niet, het scheidt precedenten, het is lastig met onderhoud en het valt buiten de regels.

De ouders wordt derhalve verzocht de tuin tot op 50cm in te korten zodat er op de rest weer gras gelegd kan worden. Of anders de tieners te herbegraven op een ander gedeelte van de

'Denk goed na over de dood'

Jeannette en Rindert hebben hun plekje al besproken. Foto Marguërite de Jong

begraafplaats, die wel de mogelijkheid biedt tot een graftuin. En dat valt verkeerd en ben je erg boos. Ook begrijpelijk. En daarmee haal je dan de krant. En de publieke opinie liegt er niet om.

Wat waren de diverse meningen?

De inhoud van elke ingezonden brief schaarde zich vierkant achter de ouders. Iedereen zou vrij moeten zijn om zijn/haar rouw te beleven en te uiten zoals hij/zij dat zelf wil. Geen beperkende regels dus. En de graftuinen moeten blijven. Punt uit.

De Gemeente heeft zich te houden aan de begraafplaatsverordeningen die zij zelf heeft uitgevaardigd. Opdat iedereen daarvan kennis kan nemen, kan nalezen wat wel en niet kan of mag op elk van de vier gemeentelijke begraafplaatsen. Zo hoort het ook. De graftuinen moeten dus weg.

Gelukkig (of niet?) heeft de verantwoordelijke wethouder zich niet laten verleiden tot uitroepen van "punt uit". Zij heeft snel creatief gedacht en de ouders de tip gegeven om een bezwaarschrift in te dienen.

Dan wordt het probleem weggehaald van het bordje van de beheerder en neergelegd op het bordje van de eindverantwoordelijken, het College van B & W. Zij kunnen besluiten de regels te veranderen.

Wat is de gekozen oplossing?

En min of meer hebben zij dat gedaan. De regels blijven weliswaar zoals ze zijn, maar er is een uitzonderingsregel gemaakt, die het mogelijk maakt om in onredelijke gevallen af te wijken van de regels voor begraafplaatsen.

De ouders zijn erg blij, de publieke opinie ook neem ik aan. Waarschijnlijk de eindverantwoordelijken ook want een rel is voorkomen en de ouders en de tieners is recht gedaan. Of de beheerder blij is valt te betwijfelen.

Wat is mijn mening en ben ik blij?

Om met dat laatste te beginnen: uiteraard ben ik blij, vooral voor de ouders. Je hoeft niet erg veel inlevingsvermogen te hebben om te snappen hoe diep het zou ingrijpen als de graftuinen hadden weggevoerd of als er -nog erger- herbegraven had moeten worden.

Ik ben van mening dat de Gemeente het netjes heeft opgelost, want na elf jaar gedogen kun je met goed fatsoen niet meer eisen dat de graven in oorspronkelijke staat worden teruggebracht. Bovendien is hiermee een patstelling voorkomen.

Of de gekozen oplossing een gelukkige is, zal de toekomst moeten uitwijzen. Wat is bijvoorbeeld een "onredelijk geval" om maar iets te noemen. Zijn niet alle andere situaties nu onredelijk, omdat deze zich nu kunnen beroepen op "dié mensen mogen het wel en wij niet"?

Maar ik ben ook van mening dat het niet mogelijk is te doen wat je uit de publieke opinie kan halen, namelijk dat je als nabestaande mag doen met/op het graf wat je zelf wilt. Er zijn helaas

EINDHOVEN - Er ontstond onlangs nogal wat beroering toen twee moeders van de gemeente Eindhoven de opdracht kregen om de graven van hun dochters te ontdoen van de bloemen en planten zodat deze met gras konden worden bekleed. Veel Eindhovenaren laten weten boos te zijn op het besluit. Zeker omdat de meisjes er al elf jaar begraven liggen.

Ook Jeannette Goudsmit en Rindert Brouwer uit Eindhoven leven mee met de betrokkenen, maar toch hebben ze ook begrip voor de gemeente. Beide zijn lid van Vereniging De Terwinth en treden daar op als regiocoördinatoren van Zuid-Oost-Brabant aangaande bijvoorbeeld funeraire adviezen. Ze hebben die adviezen ook al meerdere malen gegeven aan gemeentes en parochies. Jeannette: "Natuurlijk willen veel mensen zelf bepalen hoe een graf van een dierbare eruit ziet.

Het zou zo moeten zijn dat je ook op de begraafplaats je verdriet vorm moet kunnen geven zoals je wilt en zoals dat goed is voor de rouwenden."

Ze gaat verder: "In principe zijn wij daar ook voorstanders van. Maar je moet ook reëel blijven. Als de beheerder van een begraafplaats zou zeggen: 'Doe maar wat je wilt' is het binnen de kortste keren een chaos en is onderhoud onmogelijk."

"Wij zijn tegenstanders van voorschrijven van 'zo moet het, zo zal het en er kan en mag niks anders'. Dat is het andere uiterste. Een tussenweg is diverse typen van grafvelden binnen één begraafplaats: op het ene veld kan dit en op een ander grafveld zijn weer andere dingen mogelijk. Dan weet je van tevoren waar je aan toe bent en kom je niet voor teleurstellingen te staan. Voorwaarde is dan wel dat iemand zich van tevoren oriënteert. En daar zit 'm de kneep. Mensen denken pas na op het moment dat een dierbare is overleden en dan valt er weinig meer na te denken en kunnen teleurstellingen niet uitblijven. En overdoen is on-

Reizen

Goudsmit en Brouwer houden zich ook bezig met zogenaamde funaire reizen in binnen- en buitenland. Goudsmit: "Dat is een van de bescheiden doelstellingen van onze website: www.ateller-terrearde.nl. Bezoek een begraafplaats niet alleen als je een dierbare moet wegbrengen, ga er ook eens heen om er rond te kijken. Om te zien wat kan en niet kan, wat je wilt en niet wilt."

mogelijk."

"Wat betreft de graven in kwestie: Er is wel degelijk een verordening en begraaf je dan daar een dierbare, dan ga je ook met die verordening akkoord. Maar om er elf jaar mee te wachten voordat je er iets mee doet... Dan ben je niet goed bezig als beheerder. Misschien wel als mens, want de vorige beheerder heeft waarschijnlijk zijn hart laten spreken. resultaat: gebakken peren."

voorbeelden genoeg die bewijzen dat het een onooglijke chaos wordt als alles zou mogen en dat onderhoud dan onmogelijk wordt. Er zullen echt toch regels moeten zijn.

Ik hóór mezelf dit zeggen, terwijl ik zelf járenlang heb beweerd, dat van mij alles zou mogen als ik een begraafplaats zou hebben of beheren. Daar ben ik van teruggekomen. Het is een utopie, het werkt niet.

De ouders is rechtgedaan, maar hebben zij nu onverdeeld gelijk? Wat hadden zij zelf kunnen doen om het probleem op te lossen of een patstelling voorkomen?

Na elf jaar alle vrijheid te hebben gekregen, kun je ook zeggen: "Oké, we hebben dit nu elf jaar mogen en kunnen doen zonder dat ons ook maar iets in de weg is gelegd. Nu is het onze beurt om iets terug te doen en wij houden ons vanaf nu aan de toegestane afmetingen". Om maar iets te noemen. Had ook gekund, toch?

Incident of lessen voor levenden?

De ouders hebben gezegd, dat hen nooit is verteld wat de regels zijn. Ik geloof hen. Zelfs als het hen wel is verteld, dan nog denk ik niet dat de regels tot hen zouden zijn doorgedrongen op het heftig emotionele moment van een graf uitzoeken voor je kind.

Bovenstaand is nu geen incident meer, want er is een regel voor gemaakt. Zie ook onze "wist-u-dat" van deze keer. Wat is dan de les voor de Gemeente? Goede duidelijke en zeker niet éénmalige voorlichting en ook niet alleen op het "moment suprême". En zeker ook ondersteund door schriftelijke informatie, een folder, een brochure. Desnoods een gesprek door de beheerder met de nabestaanden enige weken na de begrafenis.

Valt er een les te leren? Misschien wel. Eén van de doelstellingen van onze website is om aan deel te leveren in het doorbreken van het taboe: zet je schroom, je angst, je tegenzin opzij om bij leven alvast eens na te denken over je einde. Of je het nu leuk vindt of niet, het komt er vroeg of laat toch een keertje van. Bespaar jezelf of je nabestaanden frustraties op een moment dat jij of zij ze ècht niet gebruiken kunnen.

Loop eens over een begraafplaats. Of twee. Of drie. Kijk eens rond en bedenk wat je wel of niet wilt, of je daar wel begraven wilt worden of misschien toch liever ergens anders. Vraag eens na wat wel of niet kan of mag. Kijk eens op de website en zoek de verordeningen op, vraag ernaar bij de beheerder.

Door na te denken over de dood haal je heus de dood niet dichterbij. Je maakt wel je leven een stuk rustiger.

Beheerders en Gemeente, bedenk dat mensen niet zo gemakkelijk naar jullie toe komen. Neem je verantwoordelijkheid en ga zelf naar de mensen toe. Licht hen voor. Besteed er aandacht aan, maak een brochure. Schroom zelf ook niet om aandacht aan het onderwerp te besteden.

Misverstanden en onbegrip ontstaan juist dan als mensen zich bevinden in de meest kwetsbare positie: als zij rouwen om het verlies van een dierbare.